



دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی

اصول و کلیات خدمات بهداشت عمومی (۱)

مؤلفین:

حمید توکلی قوچانی

رجبعلی حکم آبادی

احمد صادقی

زهرة عباسی

نیره نعیمی قصابیان

عنوان و نام پدیدآور: اصول و کلیات خدمات بهداشت عمومی (۱) نویسنده: گان (به ترتیب حروف الفبا) حمید توکلی قوچانی - (و دیگران)!

مشخصات نشر: تهران: آرویح ایرانیان، ۱۳۹۱

مشخصات ظاهری: ۲۰۴ ص

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۰۴-۲۱۹-۴

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: نویسنده: گان (به ترتیب حروف الفبا): حمید توکلی قوچانی، رجایی حکم آبادی، احمد صادقی، زهره عباسی، نیره نمیقصابیان.

موضوع: بهداشت همگانی

شناسه افزوده: توکلی قوچانی، حمید، ۱۳۴۴

رده بندی کنگره: RA ۱۳۹۱ ۴۲۵ / الف ۶

رده بندی دهکی: ۶۰۴

شماره ثبت کتاب ملی: ۳۱۱۰۳۷۴

کتابخانه حسبر برای دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی محفوظ است

اصول و کلیات خدمات بهداشت عمومی (۱)
حمید توکلی قوچانی، رجایی حکم آبادی - احمد صادقی

زهره عباسی، نیره نمیقصابیان

چاپ و نشر ایرانیان

قیمت: ۷۰۰ تومان

تیراژ: ۱۰۰۰ عدد

چاپ اول: ۱۳۹۲

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۰۴-۲۱۹-۴

آدرس دفتر: تهران، خیابان شریعتی بالاتر از سه راه طالقانی، خیابان باغ فرنگی، پلاک ۱۴ واحد ۷

۷۷۵۳۷۰۷۶

آدرس چاپخانه: تهران، خیابان شریعتی، بالاتر از سه راه طالقانی، پلاک ۱۱

۷۷۵۰۰۵۶۵

مرکز پخش: خراسان شمالی، بجنورد، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، معاونت پژوهشی

انتشارات دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی

۰۵۸۴۲۲۴۷۱۲۴

يرفع الله الذين امنوا منكم و الذين اوتوا العلم درجات »

خداوند کسانی را که ایمان آورده اند و کسانی که علم به آنان داده شده درجات عظیمی می بخشد.

با اطمینان میتوان گفت در هیچ یک از ادیان و مکاتب همچون اسلام بر کسب معرفت و آگاهی بر پایه دانش اندوزی و ژرفنگری تأکید نشده است تا بدانجا که توحید به مثابه بنیان ایمان، حاصل تسل و علم ورزی شناخته شده است و همواره مسلمانان به کسب علم و دانش ترغیب شده اند تا حدی که با هر (ص) دانش را سرآغاز هر نیکویی دانسته است.

مقام معظم رهبری نیز گفت علم بدون تحقیق را ناممکن دانسته و تولید علم با نگاه مبتکرانه و سازنده در تحقیق دانشگاه را توصیه کرده اند.

پژوهش مسیری روشن برای انسان در دههای مناسب و پیشرفتهای علمی در فرایند بازنگری مشکلات جوامع در تمامی علوم است. دانشگاه علم پزشکی خراسان شمالی نیز حمایتهای مادی و معنوی خود از فعالیتهای پژوهشی به منظور ظهور اندیشه ها و تفکرات مبتنی بر علم و دانایی را به روشنی ابراز و اعلام کرده است تا کمکی به دسترسی آسان تر جامعه دانشگاهی به منابع علمی شود که ثمره آن رشد و بالندگی هر یک از دانشمندان کشور سرفرازمان را در پی خواهد داشت.

از آنجا که یکی از اهداف اصلی پژوهش کمک به ارتقای کمی و کیفی علمی باشد کتاب حاضر که حاصل تج ربیات و پژوهش های نویسندگان این اثر در زمینه اصول و مبانی خدمات بهداشت عمومی میباشد جهت استفاده دانش پژوهان عزیز ارائه میشود.

دکتر علیرضا گلشن

معاون تحقیقات و فناوری

دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی

فهرست مطالب

۲۸	سازمان منع سلاح های شیمیایی	فصل اول - بهداشت و سلامت - تاریخچه، تعریف
۲۸	مراقبتهای بهداشتی اولیه	و مفاهیم، عوامل تعیین کننده سلامت
۳۱	اصول مراقبت های بهداشتی اولیه	تاریخچه بهداشت در ایران و جهان
۳۲	اجزای مراقبت های بهداشتی اولیه	تعریف و مفهوم سلامت
	نیاز کنونی به بازنگری «مراقبت های بهداشتی اولیه»	تعریف سازمان بهداشت جهانی
۳۲	اولیه»	مفاهیم سلامت
	فصل سوم - آشنایی با مبانی، اصول و اهداف برخی خدمات بهداشتی	مفهوم سلامت شخصی
۳۵	خدمات بهداشتی	مفهوم بوم ساختی
۳۵	مراقبت های بهداشتی در مادر و کودک	مفهوم زیست- روانی- اجتماعی
۳۵	تعریف بهداشت مادر و کودک	مفهوم کلی نگر
۳۵	اهمیت بهداشت خانواده	ابعاد سلامت
۳۶	اهداف اصلی بهداشت مادر و کودک	بهداشت و بهداشت جامعه
۳۷	دامنه خدمات بهداشت مادر و کودک	تعریف بهداشت
۳۸	دشواری های مربوط به بهداشت مادر و کودک	بهداشت فردی
۳۸	تغذیه	بهداشت عمومی
۳۸	عقوت ها در دوران بارداری	عوامل تعیین کننده سلامت
۳۸	بارداری بدون برنامه	وراثت
۳۸	مراقبت های پیش از ازدواج	عوامل فرهنگی
۳۸	مراقبت های مادران	شیوه ی زندگی
۳۸	مشاوره و سلامت جن قبل از بارداری	وضعیت اقتصادی
۳۸	مراقبت های دوران بارداری	نظام های سیاسی
۳۸	مراقبت های پس از زایمان	خدمات بهداشتی
۳۹	مراقبتهای پیش از بارداری	عوامل دیگر
۴۰	مادران پر خطر در مراقبتهای پیش از بارداری	فصل دوم - آشنایی با سازمان های بین المللی در زمینه ی بهداشت و مراقبت های بهداشتی اولیه
۴۰	مراقبت های دوران بارداری	آشنایی با سازمان های بین المللی در زمینه سلامت
۴۱	تشخیص حاملگی	سازمان جهانی بهداشت
۴۱	ارزیابی حاملگی از روی مقدار هورمون	صندوق کودکان ملل متحد
۴۲	کیت های تشخیص بارداری خانگی	صندوق جمعیت ملل متحد
۴۲	نحوه ی جمع آوری و نگهداری نمونه ی ادرار	سازمان غذا و کشاورزی ملل متحد
۴۲	پاسخ های مثبت کاذب	سازمان بین المللی کار
۴۲	محاسبه ی سن حاملگی	

۴۲	راهنمای مراقبت های دوران بارداری	۵۲	اقدامات مفید و مؤثر حین زایمان
۴۳	مصاحبه و تشکیل پرونده	۵۳	فعالتهای مضر یا غیر مؤثر
۴۳	معاینه بالینی	۵۳	زایمان در منزل
۴۵	حاملگی های پرخطر در دوران بارداری	۵۳	مزایای زایمان در منزل
۴۵	مراجعات زن باردار	۵۳	معایب زایمان در منزل
۴۶	شکایات شایع در دوران بارداری	۵۴	مراقبت های پس از زایمان
۴۶	تهوع همراه با استفراغ یا بدون آن	۵۴	راهنمای مراقبتهای پس از زایمان
۴۶	تکرر ادرار	۵۴	تعداد مراقبتها
۴۶	خستگی و خواب نودگی	۵۴	مصاحبه و تشکیل پرونده
۴۶	یبوست	۵۴	معاینه ی بالینی
۴۶	تنگی نفس	۵۴	آزمایشها
۴۶	زیاد شدن ترشحات (بله)	۵۴	آموزشها
۴۶	گرفتگی عضلات پا	۵۵	مصرف مکمل ها
۴۷	کمر درد و پشت درد	۵۵	تغذیه ی مادر در دوران شیر دهی
۴۷	واریس	۵۵	بیمارستان های دوستار مادر
۴۷	درد کشاله ران	۵۶	ده اقدام بیمارستان دوستدار مادر
۴۷	بی خوابی	۵۷	مراقبتهای دوران نوزادی
۴۷	سوزش سر دل	۵۷	مراقبتهای نوزاد بعد از تولد
۴۷	خارش	۵۷	مراقبت های مربوط به زردی نوزادی
۴۸	احساس ضعف و سستی	۵۸	مراقبت های مربوط به دفع مدفوع
۴۸	ویار	۵۸	واکسیناسیون نوزاد
۴۸	علائم خطر بارداری	۵۸	تزریق ویتامین ها
۴۹	تغذیه ی مادر باردار	۵۸	تجویز مکمل ها
۴۹	گروههای غذایی	۵۸	تغذیه با شیر مادر
۴۹	آموزشهای دوران بارداری	۵۸	مزایای شیردهی برای مادر و کودک
۴۹	روابط زناشویی	۵۸	مزایای تغذیه با شیر مادر برای کودک
۵۰	بهداشت دهان و دندان	۵۹	مزایای تغذیه با شیر مادر برای مادر
۵۰	بهداشت روان	۶۱	نحوه ی صحیح شیر دهی
۵۰	مصرف دارو	۶۱	نشانه های وضعیت درست شیر خوردن
۵۰	ورزش	۶۱	نشانه های وضعیت نادرست شیر خوردن
۵۰	اجتناب از تماس با افراد بیمار	۶۲	مشکلات شیر دهی و راه حل آنها
۵۱	واکسیناسیون	۶۳	نکات مهم در شیر دهی
۵۱	مراقبت حین زایمان	۶۴	مراقبت های دوران کودکی

۷۴	ترتیب دادن غذای کمکی به کودک	۶۴	تعریف رشد
	علایم آماده شدن کودک برای دریافت غذای	۶۴	رشد و تکامل
۷۵	کمکی	۶۵	رشد جسمانی
۷۵	رعایت نکات ایمنی هنگام غذاخوردن کودک	۶۵	نحوه ی اندازه گیری وزن در کودکان
۷۶	مکمل ها در کودکان	۶۵	قد نوزاد
۷۶	مراقبت از دندان های کودک	۶۶	نحوه ی اندازه گیری قد در کودکان
۷۶	رویش دندان ها	۶۶	اروش اندازه گیری قد در حال خوابیده
۷۷	ایمن سازی	۶۶	روش اندازه گیری قد در حال ایستاده
۷۷	تعاریف و مفاهیم	۶۶	دور سن کودک
۷۷	واکسیناسیون	۶۶	نحوه ی اندازه گیری دور سر
۸۰	عوارض جانبی واکسیناسیون	۶۷	تعریف پایش رشد
۸۱	زنجیره سرما	۶۷	اهمیت پایش رشد
۸۲	دو عامل اساسی زنجیره سرما	۶۸	نحوه ی رسم منحنی رشد
۸۲	عوامل اصلی خراب کننده واکسن ها	۷۰	کودکان نیازمند مراقبت ویر
۸۲	اجزای سیستم زنجیره سرد	۷۱	نشانه های تأخیر رشد در سنین مختلف
۸۳	کلیات بهداشت محیط	۷۱	قبل از ۶ ماهگی
۸۳	نمونه		از ۶ تا ۱۲ ماهگی
۸۳	نارینچه بهداشت محیط در ایران	۷۱	پس از یک سالگی
۸۵	تصفیه ی آب	۷۱	اقدامات لازم در جهت بهبود رشد کودکان
۸۵	منابع آب	۷۲	تکامل
۸۵	اجزای تصفیه ی آب	۷۲	اصلی ترین مراحل رشد کودک
۸۸	شاخص کیفیت آب	۷۲	در دو ماهگی
۸۸	قلیائیت	۷۲	چهار ماهگی
۸۸	سختی	۷۲	شش ماهگی
۸۹	کل جامدات محلول	۷۲	نه ماهگی
۸۹	اکسیژن محلول (DO)	۷۲	یک سالگی
۸۹	هدایت الکتریکی (EC)	۷۲	هجده ماهگی
۸۹	کدورت	۷۲	دو سالگی
۹۰	نسبت جذب سدیم	۷۲	سه سالگی
۹۰	پایداری آب	۷۳	چهار سالگی
۹۰	فرآیندهای تصفیه ی آب	۷۳	پنج سالگی
۹۰	برداشت آب خام	۷۳	تغذیه ی تکمیلی
		۷۴	مناسب ترین غذاها

۱۱۱	لاگون های هوادهی شده رشد معلق	۹۰	آشغالگیرها
۱۱۱	دفع فاضلاب در اجتماعات کوچک	۹۰	هوادهی
۱۱۱	انباره های تعفن	۹۰	سیستم های انتقال آب
۱۱۱	انباره تعفن یک طبقه (سپتیک تانک)	۹۰	ایستگاه های پمپاژ آب
۱۱۳	انباره تعفن دو طبقه (ایمپهاف تانک)	۹۱	سنجش میزان جریان
۱۱۴	گندزدایی فاضلاب	۹۱	انعقاد
۱۱۴	تصفیه ی و دفع لجن	۹۱	لخته ساز
۱۱۵	آلودگی هوا	۹۱	ته نشینی
۱۱۵	ترکیب طبیعی هوا	۹۱	فیلتراسیون
۱۱۵	طبقه بندی لایه های اتمسفر	۹۲	انواع صافی
۱۱۷	تعریف آلودگی هوا	۹۲	گندزدایی
۱۱۷	طبقه بندی آلوده کننده های هوا	۹۲	روش های گندزدایی
۱۱۹	اثرات آلاینده ها بر انسان، گیاه و اشیاء	۹۳	انواع روش های کلرزنی
۱۱۹	اثرات آلاینده ها بر انسان	۹۴	کنترل رنگ، طعم و بو
۱۲۱	اثرات آلاینده ها بر گیاهان	۹۵	سختی گیری
۱۲۳	اثرات آلودگی هوا بر اشیاء	۹۵	تبادل یونی
۱۲۳	استانداردهای آلودگی هوا	۹۵	حذف آهن و منگنز
۱۲۳	استانداردهای کیفیت هوای آزاد	۹۵	فرآیندهای غشایی
۱۲۴	استانداردهای نشر	۹۵	فلوئورزنی و فلوئورزدایی
۱۲۴	شاخص کیفیت هوای آزاد	۹۶	تصفیه ی فاضلاب
۱۲۴	شاخص آلودگی آلاینده	۹۶	تعریف فاضلاب
۱۲۵	اثرات جهانی آلودگی هوا	۹۶	مشخصه های فاضلاب
۱۲۶	دستگاه های کنترل آلودگی هوا	۹۶	خصوصیات فیزیکی
۱۲۷	مواد زائد جامد	۱۰۰	خصوصیات شیمیایی
۱۲۷	تعریف مواد زائد جامد	۱۰۲	خصوصیات بیولوژیکی
۱۲۸	مدیریت مواد زائد جامد	۱۰۳	منابع تولید فاضلاب
۱۲۸	منابع مواد زائد جامد	۱۰۴	اهداف تصفیه فاضلاب
	روش های جمع آوری و حمل و نقل مواد زائد	۱۰۴	روش های تصفیه فاضلاب
۱۲۹	جامد	۱۰۵	تصفیه فاضلاب در اجتماعات بزرگ و شهرها
۱۲۹	انواع سیستم های جمع آوری	۱۰۵	لجن فعال
۱۳۱	پردازش	۱۰۶	صافی چکنده
۱۳۱	باز یافت	۱۰۹	تماس دهنده های بیولوژیکی چرخان
۱۳۱	دفع	۱۱۰	برکه های تثبیت فاضلاب

۱۵۱	گرما در محیط کار	۱۳۱	تهیه کود از زباله
۱۵۱	عوارض ناشی از گرما	۱۳۱	روش های مختلف تهیه ی کمپوست
۱۵۲	روش های کنترل گرما	۱۳۳	بیوگاز
۱۵۳	سرما در محیط کار	۱۳۳	زباله سوز
۱۵۳	عوارض ناشی از سرما	۱۳۳	دفن بهداشتی
۱۵۴	اقدامات لازم برای پیشگیری از سرما	۱۳۳	کنترل آلودگی در محل دفن
۱۵۵	فشار در محیط کار	۱۳۴	روش های مختلف دفن بهداشتی
۱۵۵	عوارض ناشی از تغییرات فشار	۱۳۶	بهداشت مکان
۱۵۶	پرتو در محیط کار	۱۳۶	ابعاد مناسب فضا های مسکن
۱۵۶	اثرات پرتوهای یونساز	۱۳۷	روشنایی مناسب
۱۵۷	کنترل پرتوهای یونساز	۱۳۷	منابع تأمین روشنایی در مسکن
۱۵۸	اثرات پرتو ماوراء بنفش	۱۳۸	تهویه در مسکن
۱۵۸	اثرات پرتو مادون قرمز	۱۳۸	صدا در مسکن
۱۵۸	روش های کلی کنترل پرتو غیر یونساز	۱۳۹	بهداشت مواد غذایی
۱۵۸	عوامل زیان آور شیمیایی محیط کار	۱۳۹	تعریف بهداشت مواد غذایی
۱۶۰	اثرات آلاینده های شیمیایی	۱۳۹	فساد مواد غذایی
۱۶۱	روش های کنترل آلاینده	۱۳۹	مسمومیت و بیماری های منتقله از غذا به انسان
۱۶۲	عوامل زیان آور ارگونومی در محیط کار	۱۴۰	تکنولوژیهای نگهداری مواد غذایی
۱۶۳	آسیب های ناشی از عوامل زیان آور ارگونومیکی	۱۴۲	تاریخچه بهداشت حرفه ای در جهان
۱۶۴	عوامل زیان آور بیولوژیکی محیط کار	۱۴۳	تاریخچه بهداشت حرفه ای در ایران
	راه های پیشگیری در مورد بیماری های ناشی از	۱۴۴	اهداف بهداشت حرفه ای
۱۶۶	عوامل بیماری زا	۱۴۴	سازمان های فعال در زمینه بهداشت حرفه ای
۱۶۷	اصول مدیریت بهداشتی	۱۴۵	متخصصین بهداشت حرفه ای
۱۶۷	بخش اول- مبانی سازمان مدیریت	۱۴۵	برنامه های بهداشت حرفه ای در محیط کار
۱۶۷	سازمان	۱۴۶	اصول بهداشت حرفه ای
۱۶۸	فلسفه وجودی سازمان ها	۱۴۷	عوامل زیان آور محیط کار
۱۶۸	مدیریت	۱۴۷	عوامل زیان آور فیزیکی محیط کار
۱۶۹	سطوح مدیریت و انواع مدیران	۱۴۷	صدا در محیط کار
۱۷۰	کارکردهای مدیریت	۱۴۸	کنترل صدا
۱۷۱	مهارت ها و قابلیت های مدیریتی	۱۴۹	ارتعاش در محیط کار
۱۷۲	ارزش نسبی مهارت ها	۱۴۹	اثرات ناشی از ارتعاش تمام بدن
۱۷۲	ضرورت مطالعه و آموزش مدیریت	۱۵۰	اثرات ناشی از ارتعاش دست و بازو
۱۷۲	وظایف مدیران	۱۵۰	روشنایی در محیط کار

۱۸۳	فرایند کنترل	۱۷۲	برنامه ریزی
۱۸۴	انواع کنترل	۱۷۳	انواع برنامه
	بخش دوم- مدیریت و برنامه ریزی بهداشت و	۱۷۳	برنامه های استراتژیک و عملیاتی
۱۸۴	درمان	۱۷۴	برنامه های کوتاه مدت و بلند مدت
۱۸۴	مقدمه	۱۷۵	برنامه های کلی و تفصیلی
۱۸۵	برنامه ریزی خدمات بهداشتی درمانی	۱۷۶	برنامه های یکبار مصرف و چند بار مصرف
۱۸۶	مراحل برنامه ریزی بهداشتی	۱۷۶	سازماندهی
	مرحله اول- تجزیه و تحلیل وضعیت موجود	۱۷۶	سازمان رسمی و غیر رسمی
۱۸۶	بهداشت	۱۷۶	ساختار سازمانی
۱۸۷	مرحله دوم- تعیین اهداف	۱۷۶	تقسیم کار
۱۸۷	مرحله سوم- ارزیابی منابع	۱۷۶	حیطه ی نظارت
۱۸۷	مرحله چهارم- تعیین اولویت ها	۱۷۶	اختیار و مسئولیت
۱۸۸	مرحله پنجم- تنظیم برنامه	۱۷۷	تفویض اختیار
۱۸۸	مرحله ششم- برنامه ریزی خاص و اجرا	۱۷۷	تمرکز و عدم تمرکز
۱۸۸	مرحله هفتم- پایش	۱۷۸	واحدسازی
۱۸۹	مرحله هشتم- ارزشیابی	۱۷۸	صف و ستاد
۱۸۹	روش ارزشیابی	۱۷۹	مدیریت منابع انسانی
۱۹۰	نمونه و تنظیم گزارش فعالیت ها (پس خوراند)	۱۷۹	هماهنگی
	بخش سوم- مباحث نوین در بخش بهداشت و	۱۸۰	ارتباطات
۱۹۱	درمان	۱۸۰	انگیزش
۱۹۱	کیفیت خدمات بهداشت و درمان	۱۸۱	دیدگاههای نخستین درباره انگیزش
۱۹۲	ابعاد کیفیت خدمات بهداشتی	۱۸۱	الگوی سنتی
۱۹۲	TQM مراقبت های بهداشتی اولیه	۱۸۱	الگوی روابط انسانی
۱۹۴	حاکمیت خدمات بهداشتی	۱۸۱	الگوی منابع انسانی
	اصول لازم جهت پیاده سازی کمیته خدمات	۱۸۱	رهبری
۱۹۵	بالینی	۱۸۱	اهمیت و ماهیت رهبری
۱۹۵	محورهای کلیدی حاکمیت خدمات بالینی	۱۸۲	رهبری در مدیریت
		۱۸۲	کنترل
		۱۸۲	اهمیت و ماهیت کنترل